Tweede Kamer, Klimaatbeleid gebouwde omgeving (voortzetting)

VERSLAG VAN EEN COMMISSIEDEBAT
Concept

De vaste commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft op 29 oktober 2026 vervolgoverleg gevoerd met mevrouw Boekholt-O'Sullivan, minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, over:

- **de brief van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening d.d. 8 juni 2026 inzake implementatie EPBD IV (22112, nr. 4366);**
- **de brief van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening d.d. 25 augustus 2026 inzake toezegging gedaan tijdens het commissiedebat Bouwregelgeving van 1 juli 2026 over verblijfsvoorzieningen voor bouwwerkafhankelijke beschermde diersoorten (28325, nr. 334);**
- **de brief van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening d.d. 6 juli 2026 inzake voortgang energiebeleid gebouwde omgeving (32847, nr. 1498);**
- **de brief van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening d.d. 22 juni 2026 inzake het Nationaal Isolatieoffensief en het Energiehuis (32847, nr. 1490);**
- **de brief van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening d.d. 7 oktober 2026 inzake voorgenomen normering slimme hybride warmtepompen (32813, nr. 1586);**
- **de brief van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening d.d. 7 oktober 2026 inzake voortgang verduurzaming gebouwde omgeving (32847, nr. 1506).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
Bromet

De griffier van de vaste commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
Meedendorp

Voorzitter: Steen
Griffier: Beekmans

Aanwezig zijn vijf leden der Kamer, te weten: Clemminck, Kröger, Van Leijen, Nobel en Steen,

en mevrouw Boekholt-O'Sullivan, minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

Aanvang 10.31 uur.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De **voorzitter**:
Goedemorgen, allemaal. Van harte welkom bij de voortzetting van het commissiedebat Klimaatbeleid gebouwde omgeving. Welkom aan de minister en de ondersteuning, aan de Kamerleden aan mijn linkerhand, aan de mensen op de publieke tribune en aan de mensen die meekijken via het internet. Fijn dat u er bent.

Wij gaan door waar wij gebleven waren toen wij vanwege de tijd ons debat moesten afbreken. Dat betekent dat de minister zo meteen doorgaat bij het derde blokje van de beantwoording in eerste termijn. Het voordeel is dat we lekker opnieuw beginnen te tellen met de interrupties. De interrupties die u de vorige keer in de eerste termijn al gedaan heeft, tellen dus niet mee. U heeft een schone lei. Dat betekent dat wij gaan werken met vier interrupties in tweeën. Dat is dus twee keer twee, niet vier keer twee. Alle interrupties boven de 30 seconden tellen dubbel. De interrupties onder de 30 seconden zijn gratis, maar dan alsnog wel in tweeën. We kunnen volgens mij gaan beginnen. Het woord is aan de minister voor het blokje huursector.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ja, dank u wel. Ik neem nu in deze eerste termijn ook de vragen mee die ik de vorige keer had meegenomen naar de tweede termijn. Dan ruim ik alles op, althans dan beantwoord ik alle vragen van de vorige keer. Er ontstaat dan ongetwijfeld een nieuwe tweede termijn.

Ik begin met de vraag van mevrouw Kröger. Welke concrete actie gaat de minister ondernemen om de doelen binnen bereik te krijgen, zeker omdat daar na 2030 geen geld meer voor is? Ik denk dat het goed is om goed te kijken naar waar we vandaan komen en waar we nu staan. We zien dat in de afgelopen vijf jaar ruim 850.000 woningen verduurzaamd zijn en dat er 300.000 subsidies en leningen verstrekt zijn om te verduurzamen. Er gebeurt dus een heleboel wél. Inmiddels is de Wet collectieve warmte afgerond. Die treedt 1 januari 2027 in werking. De inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie is dan ook voorzien. De gemeenten stellen voor 31 december 2027 hun warmteprogramma’s op. Dat zou duidelijkheid moeten gaan bieden voor de verduurzamingsopties per wijk. Er liggen ook voorstellen voor uitfasering van de EFG-woningen in de huur. Kortom, er wordt al heel veel gedaan.

Het kabinet heeft ook opdracht gegeven tot een interdepartementaal beleidsonderzoek energietransitie woningvoorraad 2050 om echt goed in kaart te kunnen brengen wat er nodig is voor een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Dat rapport verwacht ik dit najaar aan de Kamer te kunnen aanbieden met een appreciatie. De benodigde maatregelen vragen om financiële besluitvorming en om afwegingen binnen het bredere klimaatbeleid. Zoals in het coalitieakkoord is afgesproken en aangekondigd, gaat het kabinet hier in het voorjaar 2027 over besluiten.

Er zijn een hoop vragen gesteld over het uitfaseren van slechte labels in de huursector. Die vragen gingen over de normering van de uitfasering van EFG-labels in de huursector. Ik sprak hier ook al met u over in het commissiedebat van het voorjaar. Inmiddels is het ontwerpbesluit in voorhang en heeft u hier recent 60 vragen over gesteld. De antwoorden daarop zult u binnenkort van mij ontvangen. In brede zin kan ik zeggen dat de normering al door twee vorige kabinetten is aangekondigd. Dat is niet voor niets, want energiearmoede komt vooral voor bij huurders. Hiermee zorgen we ervoor dat de slechtste woningen in de particuliere huursector per 2029 ook

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

daadwerkelijk aangepakt zullen worden. Dat is goed voor de huurders, want zij krijgen een lagere rekening en een fijner huis. Een goed geïsoleerd huis helpt ook om vocht en schimmel te voorkomen. Voor de verhuurders kent de verduurzaming echter ook veel kansen, want die leidt tot hogere huuropbrengsten en een stijging van de woningwaarde. Op deze punten en andere vragen ga ik natuurlijk in bij de schriftelijke beantwoording naar aanleiding van de voorhang.

De **voorzitter**:
Als u daar even wil pauzeren, dan heeft u een interruptie van mevrouw Kröger.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Ik kom terug op de warmtetransitie. Er zijn nu heel veel zorgen over projecten die stilvallen. Ziet de minister mogelijkheden om juist op korte termijn die projecten toch te helpen?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ik zie dat er nog heel veel subsidies zijn voor een heleboel projecten. Tegelijkertijd horen wij ook de geluiden dat er projecten zijn waar het moeilijk is of waar er zorgen zijn of ze door kunnen gaan. Ik heb begrepen dat dat ook onderdeel is geweest van het debat met de minister van KGG en dat die heeft toegezegd echt te gaan kijken op welke manier er iets te doen is om stilstand op dit programma te voorkomen. Daar sluit ik me dan natuurlijk bij aan.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Die toezegging vanuit KGG ligt er, maar ik denk dat het juist belangrijk is dat beide ministers daarin samen optrekken. Dus zal ook vanuit VRO de inzet zijn om op korte termijn te helpen bij de projecten die dreigen stil te vallen?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ja. Ik kan me aansluiten bij de toezegging van de minister van KGG. Dat zie ik in de praktijk ook gebeuren, want die verhalen komen ook bij ons binnen. Ik heb eergisteren een gesprek met de netbeheerders gehad om te kijken wat we op al die vlakken kunnen doen om achteruitgang of stilstand te voorkomen of te voorkomen dat dingen helemaal niet gebeuren. Dus ik sluit me gewoon aan bij de belofte die u al heeft gekregen. Wat mij betreft doen we dat samen, zoals we het meeste in het kabinet samen doen.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Clemminck over de investeringskosten, EFG-huur en de uitponding: heb ik laten doorrekenen wat de uitfasering kost en wat de gevolgen zijn voor uitponding? Op de eerste vraag is het antwoord: ja, we hebben in een tabel onder elkaar gezet wat elke labelstap aan kosten met zich meebrengt. De gevolgen voor de uitponding heb ik niet onderzocht. Dat kan ook niet, omdat uitponding velerlei redenen heeft. Dat is niet per se de EFG-huur. Dat zit ook in fiscaliteit, en daar hebben we natuurlijk al meerdere keren in verschillende debatten over gesproken. Er zijn dus verschillende redenen waarom mensen verkopen. Die verduurzamingen bieden ook een kans, want als de huizen verduurzaamd zijn, dan mag dat tot een hogere maximale huur leiden en worden de huizen ook meer waard. Verhuurders kunnen daarnaast gebruikmaken van subsidies. Naar aanleiding van de schriftelijke vragen van uw Kamer bij het ontwerpbesluit ga ik daar uiteraard ook uitgebreider op in.

De heer Clemminck had ook een vraag over een uitzondering voor vve's als het gaat

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

over de EFG-huur. Ik wil ze niet uitzonderen. Ik hoop juist dat zo veel mogelijk vve's een plan verzinnen en zich daar ook door laten helpen en stimuleren. Dat proberen we met de subsidies, met het Warmtefonds, met ondersteuning vanuit de vve-loketten en met vereenvoudiging van de regelgeving. Zo proberen we het zo makkelijk mogelijk te maken. Maar tegelijkertijd is het natuurlijk ook waar dat als zich de situatie voordoet dat de vve het voorstel afwijst — de verhuurder heeft immers wel instemming nodig van de vve — de verplichting voor de verhuurder komt te vervallen.

Mevrouw Kröger vroeg naar middelen voor verduurzaming in de corporatiesector. Die middelen zijn natuurlijk hartstikke belangrijk. Dat is ook de reden waarom een aantal jaren geleden de verhuurderheffing is afgeschaft en nationale prestatieafspraken zijn gemaakt. In augustus heeft het kabinet extra geld vrijgemaakt voor de vrijstelling van corporaties van de ATAD, en dat leidt tot een enorme investeringsruimte voor de corporaties. Je kunt er nog het gesprek over voeren of dat genoeg is. Daarvan heb ik ook gezegd: het is echt een hele goeie eerste stap. Die investeringsruimte van 28 miljard is ook bedoeld voor de verduurzamingsopgave. Tegelijkertijd moeten we nieuwe NPA-afspraken maken of herijken, en dat doen we begin 2027. Dan zullen we integraal kijken naar de opgaven van de wooncorporaties, waar verduurzaming onderdeel van is.

Mevrouw Kröger had een vraag over corporaties en de salderingsregeling. Ervan uitgaande dat zij de energieprestatievergoeding bedoelt: afgelopen zomer is er een wijzigingsregeling in consultatie gebracht, die nu ter advisering voorligt bij de Raad van State. In die wijziging regelen we dat huurders relatief weinig merken van het afschaffen van de salderingsregeling, en dat de gestegen kosten met name door de verhuurders betaald worden. Voor de jaarwisseling kom ik samen met het ministerie van EZK met een brief in reactie op de motie-Klos over hoe we zonnepanelen interessant kunnen houden in de huursector. In dat kader kom ik ook terug op de epv. Dus in het voorjaar zullen we de gesprekken over de herijking van de NPA en de salderingskwestie meewegen.

De vraag over de terugleverkosten bespreek ik, maar u ook, met het ministerie van KGG.

De **voorzitter**:
U heeft nog een interruptie van mevrouw Kröger.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Het is natuurlijk wel heel pijnlijk dat de kosten van het afschaffen van de salderingsregeling nu bij corporaties worden neergelegd, terwijl we juist de aanleg van zonnepanelen op sociale huurwoningen willen aanjagen. Erkent de minister dat?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Wat ik erken, is het volgende. Ik heb geprobeerd terug te kijken in de geschiedenis van de salderingsregeling — ik had de afgelopen dagen namelijk extra tijd om naar uw vragen te kijken — en daarbij heb ik mij de vraag gesteld: waar komt dit nou vandaan en wat hebben we eigenlijk aangegeven toen deze salderingsregeling zou beginnen? In het begin was al duidelijk dat die tijdelijk zou zijn. Wanneer is die afgeschaft en zou dat met een afbouwpad of per direct gaan? Ik heb eens gekeken naar hoe dat proces is verlopen. Inderdaad, we kijken nu naar een situatie waarin die zonnepanelen op het dak iets anders doen dan waar mensen op hadden gehoopt en gerekend toen ze ze destijds

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

hebben laten plaatsen. Dat is natuurlijk heel erg vervelend. Tegelijkertijd leveren die zonnepanelen warmte op. De bedoeling die we met elkaar hebben, is dat mensen die warmte gebruiken op de momenten dat die zonnepanelen ook daadwerkelijk werken. Dus het helpt als de zonnepanelen gebruikt worden op de momenten dat er ook daadwerkelijk iets gegeneerd en gebruikt wordt, dus wanneer de zon schijnt en die zonnepanelen energie geven. Dat gaat dus over het gebruik. Ik wil de kosten niet bij de corporaties neerleggen, maar ze landen wel ergens. Dit is ook wel iets wat ze van tevoren hadden kunnen weten toen bekend werd dat de salderingsregeling een einde zou kennen. Het komt dus deels bij de eigenaren van de woningen terecht — dat zijn de verhuurders - en inderdaad ook bij de corporaties. In de afspraken die ik in de NPA met ze maak, moeten we vooral gaan kijken hoe we dit nou op een goede manier gaan doen.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Ik was betrokken bij het héle salderingstraject, maar ik ben blij dat de minister bij heeft gelezen. Het is gewoon een feit dat nu die kosten bij corporaties komen te liggen. Dus zegt de minister hier toe dat ze daar een oplossing voor gaat zoeken?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Wat ik u toezeg, is dat we tijdens het herijken van de afspraken in de NPA heel goed gaan kijken op welke manier we hier samen uit kunnen komen.

Dan ga ik door met de vraag van mevrouw Kröger over het overschakelen op warmtenetten zonder de subsidie van de Stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen. Herken ik dat? Ja, dat herken ik. De SAH is cruciaal om warmtenetprojecten financieel sluitend te krijgen. Daarom is die 1 oktober dit jaar ook geopend. Dat loopt door totdat de 77 miljoen is aangevraagd. We zitten nu op 55 miljoen. Dus we verwachten dat we in Q2 2027 het plafond hebben bereikt. Deze verwachting zal worden meegenomen bij de voorjaarsbesluitvorming over de klimaatmaatregelen.

De heer Van Leijen had gevraagd naar de uitvoering van de gemeentelijke warmtenetten. Uiteraard onderstreep ik het belang van goede ondersteuning en dat daarvoor dus ook voor langere tijd uitvoeringsmiddelen ter beschikking zijn gesteld, de CDOKE-middelen. Het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie biedt de gemeenten al concrete handvatten voor de uitwerking van de warmteprogramma's die de gemeenten momenteel aan het opstellen zijn op basis van de Wgiw. Hiermee krijgen inwoners uiterlijk in 2027 duidelijkheid over de verduurzamingsplannen van hun eigen wijk, zodat zij inzicht hebben in de voorgenomen aanpak en de te nemen stappen die zij kunnen verwachten. Voor de ontwikkeling van warmtenetten wordt de WIS nu aangepast, zodat deze beter aansluit op de praktijk. Als ik goed ben geïnformeerd, is er onlangs met de minister van KGG over gesproken hoe dat traject naar die WIS 2.0 eruit gaat zien.

De heer Van Leijen en de heer Grinwis hadden een vraag over de noodkreet van Delft en Zuid-Holland. Ik heb begrepen dat hier tijdens het debat met de minister van KGG op 13 oktober ook uitgebreid over is gesproken, en dat zij heeft toegelicht dat zij inzet op een structurele oplossing via de WIS 2.0, waarmee middelen gericht en zorgvuldig ingezet kunnen worden voor de meest robuuste en kansrijke projecten. Het streven is deze regeling in september 2027 open te stellen.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Dan de warmtetarieven. De heer Grinwis vroeg of ik het met hem eens ben dat de prijsstijgingen van 33% niet acceptabel zijn. Dat is inderdaad een hele forse stijging. Ik kan daar niet op ingrijpen. Dat vloeit voort uit de tariefsystematiek in de Wet collectieve warmte, waarin de maximale warmtetarieven nu nog gekoppeld zijn aan de gastarieven. Dat ligt op het terrein van de minister van KGG en de ACM. Voor de meest kwetsbare huishoudens die de energierekening niet kunnen betalen, bestaat het energienoodfonds, dat deze winter ook weer opengaat.

Dan de vraag van mevrouw Kröger over energiegemeenschappen. Ik hecht net als het kabinet veel waarde aan buurtinitiatieven en energiegemeenschappen. Vanuit het ministerie van VRO worden energiecoöperaties en andere burgerinitiatieven ondersteund via de Participatiecoalitie. Er is alleen geen ruimte om dat nog verder te verhogen. Gemeenten hebben middelen ontvangen voor de lokale isolatieaanpak en de aanpak van energiearmoede. Deze middelen kunnen ook op lokaal niveau worden ingezet om dergelijke initiatieven te ondersteunen. Ik heb begrepen dat de minister van KGG in het debat op 13 oktober heeft toegezegd schriftelijk terug te komen op vragen over de ondersteuning van energiegemeenschappen.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Wat betreft de Participatiecoalitie: volgens mij gaat het niet over het verhogen van de middelen, maar het continueren daarvan, zodat de Participatiecoalitie haar werk kan blijven doen. Ziet de minister dat de Participatiecoalitie van waarde is?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Het ging om een bepaald bedrag. Ik weet even niet uit mijn hoofd hoeveel dat was; als dat belangrijk is, zal ik dat zo opzoeken. Dat hebben we toen tijdelijk verhoogd, omdat er financiële ruimte was binnen de begroting om dat op te hogen. Het is nu weer terug op het niveau dat het was. Dat houden we gewoon vast. De piek die erin gezeten heeft, komt uit de eigen begroting. Die piek heb ik niet meer, dus die kan ik ook niet volhouden. Ik ben dus terug op het bedrag waar we op zaten.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Daar is dan toch een beetje verwarring over. Welk bedrag is structureel beschikbaar voor de Participatiecoalitie?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
3,75, samen met EZK. Dat is het bedrag dat die lijn is. Tijdens de inval in Oekraïne hebben we een piek gezien. Toen heeft er een tijdelijke ophoging plaatsgevonden. We vallen nu weer terug op die 3,75.

Dan ga ik door met de vraag van mevrouw Teunissen over de Handreiking Groen in en om de stad. Wat doe ik om de Handreiking Groen in en om de stad ook daadwerkelijk te integreren? De handreiking is een faciliterend instrument voor de gemeentes en de provincies. Steeds meer gemeenten zijn bezig om de handreiking toe te passen en op basis hiervan een lokale groennorm te implementeren. Groen in en om de stad wordt ook genoemd in de Ontwerp-Nota Ruimte. Met de komst van de Natuurherstelverordening is er ook een wettelijke verplichting gekomen om te werken aan de vergroening van steden en dorpen. In het Ontwerp-Natuurplan dat eind augustus is ingediend bij de Europese Commissie, is de handreiking ook genoemd als een

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

mogelijke aanvullende inzet. De handreiking zal doorontwikkeld worden met extra aandacht voor het realiseren van de doelstellingen van de Natuurherstelverordening.

Dan de vraag van mevrouw Teunissen over de uitvoering van de motie van het lid Kostić over meer groen van burgers in combinatie met de woningbouwopgave. Wij zijn momenteel in gesprek met de natuurorganisaties over de bijdrage van groen aan woningbouw. We werken met het programma Groen in en om de stad en met de Natuurherstelverordening aan handreikingen en kaders voor groen in stedelijk gebied. Dit jaar wordt de Kamer nog geïnformeerd over groen in en om de stad en zal ik ook concreet op die motie ingaan.

Een aanvullende vraag was …

De **voorzitter**:
U heeft nog een interruptie van de heer Nobel.

De heer **Nobel** (VVD):
Ik vroeg me het volgende af bij die kaders. De minister gaf zojuist aan dat ze de Kamer daar nog nader over gaat informeren, maar ik ga ervan uit dat dat geen koppen zijn, dat het allemaal binnen …

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ja. Ik ben niet op zoek naar koppen. Ik probeer precies te doen wat er in de regelgeving staat, waar we aan moeten voldoen volgens de richtlijn.

Dan ga ik door met de aanvullende vraag: is er een rol voor samenwerking met VWS voor het vergroenen? Die is er zeker, want het heeft een effect op de gezondheid van mensen. Daarom werken we voor Groen in en om de stad ook samen met LVVN, VWS en IenW. De verantwoordelijkheid voor het landelijke beleid ten aanzien van zorginstellingen ligt bij het ministerie van VWS. Vanuit het Collectief Natuurinclusief, een publiek-private samenwerking gefaciliteerd door LVVN, is er het initiatief de Groene GGZ, dat werkt aan een groene en gezonde leefomgeving rondom zorginstellingen.

Dan was er nog een vraag van mevrouw Teunissen over vergroening op de schoolpleinen. Dat is in eerste aanleg echt een opgave van de gemeenten zelf; die moeten daar invulling aan geven. De staatssecretaris Onderwijs en Emancipatie heeft de Kamer hier op 15 oktober een brief over gestuurd. Daarin geeft ze aan dat de Rijksoverheid de vergroening van schoolpleinen van harte aanmoedigt en op welke manier dit reeds wordt ondersteund.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Nobel over bovenwettelijke eisen. Wij begrepen elkaar bijna verkeerd; ik dacht dat ik werd opgeroepen om meer bureaucratie en regels te implementeren — ik was al verbaasd — maar gelukkig vroeg hij dat niet. Dat helpt mij ook, want ik zoek die ook niet. Wat is de stand daarvan? Als wij vanuit VRO geld geven voor projecten, dan gaan er convenanten gesloten worden, handshakes gedaan worden en schriftelijke afspraken gemaakt worden over hoe we daarmee omgaan. Dat ga ik doen en dat ben ik ook al aan het doen. Ik wil eigenlijk niet meer helpen met het financieren van bovenwettelijke eisen. Dan gaat het dus echt over het volgende: er is ergens een plan, dan toetsen wij of er geen bovenwettelijkheid in zit en dan kunnen we gebruikmaken van de Realisatiestimulans, de Woningbouwimpuls, het gebiedsbudget,

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

maar wel na elkaar in de ogen te hebben gekeken en te hebben gezegd dat we geen bovenwettelijke eisen gaan toestaan op dat wat wij mede-financieren. Dat is dus het eerste. Dan richt ik me vooral op industrieel bouwen, bovenwettelijke Bbl-eisen en bovenmatige betaalbaarheidseisen; ik zet er vol op in om daarmee door te gaan.

Daarnaast hebben de VNG en het IPO aangegeven dat ze behoefte hebben aan een afbakening van wat "bovenwettelijk" is. Er is namelijk het gevoel dat er een verschil van inzicht is met wat we vanuit het Rijk bedoelen als we het over "bovenwettelijk" hebben. Wij gaan samen starten met effect finding, dus op basis van daadwerkelijke programma's kijken waar wij bovenwettelijkheid zien en waar de gemeente die zelf ziet, en die monitoren. Zo krijgen we een feitelijk beeld van de mate waarin er dwingende bovenwettelijke eisen worden gesteld. Dan gaan wij op verzoek een verduidelijkende handreiking opleveren, zodat we daar het gesprek met elkaar over kunnen voeren. Dat zit dus op financiën, op focus en op monitoring, zodat we heel snel kunnen acteren als het daadwerkelijk gebeurt. Maar dan moet je wel eerst hetzelfde vinden. Dat werk gaan we nu opstarten.

De **voorzitter**:
Meneer Clemminck heeft daar een vraag over. Daarna is meneer Nobel.

De heer **Clemminck** (JA21):
De minister zei dat ze bij projecten gaat kijken of er nog lokale koppen op zitten die verder gaan dan nationaal beleid. Is dat niet het geval, dan komen ze in aanmerking voor een aantal stimuleringsmaatregelen. In dat rijtje werd ook de Realisatiestimulans genoemd. Betekent dat dat de Realisatiestimulans, dus die €7.000, vooraf wordt uitgekeerd op het moment dat daar lokale koppen op zitten? Heb ik dat goed begrepen?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ik heb gezegd dat ik met de maatregelen die we hebben veel beter wil gaan sturen op het wel of niet geven van een financiële prikkel. Dus ja, ik ga er heel streng naar kijken. Tegelijkertijd loopt er natuurlijk al een heleboel. Je moet dus wel bepalen wanneer je het in kan laten gaan. Het is niet eerlijk als iets al is ingegaan en je dan gaat zeggen: nee, je krijgt je geld niet meer. Er moeten aan de voorkant nu wel heldere afspraken gemaakt worden en we moeten elkaar daaraan houden.

De heer **Clemminck** (JA21):
Helder. Ik ben het er uiteraard mee eens. Ik snap dat het raar is om nieuwe afspraken te maken op het moment dat je lopende projecten hebt. Maar toch even voor de scherpte: begrijp ik goed dat gemeenten vanaf zo'n beetje dit moment geen Realisatiestimulans van €7.000 krijgen op het moment dat het project, dus die woning, lokale koppen bevat?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ik heb geprobeerd uit te leggen dat ik dit al zeg en al bespreek in het land. Daaruit komt terug dat we niet gezamenlijk een beeld hebben van wat "bovenwettelijk" is. Dat beeld wil ik dus heel snel hebben. Zodra we dat hebben, dan is het antwoord ja; dan ga ik niet meebetalen aan bovenwettelijke eisen.

De heer **Nobel** (VVD):
Het verbaast me enigszins dat er lokaal geen beeld is van wat landelijk wel of niet geregeld is, want het Bbl is gewoon klip-en-klaar. Kan de minister een voorbeeld geven

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

van wat zij terughoort vanuit de gemeenten? Iets over het Bbl kan ik me namelijk niet voorstellen. Dan zijn er nog de betaalbaarheidseisen. Er zijn nationale prestatieafspraken gemaakt, dus ook daar kan volgens mij helemaal geen verschil van inzicht zitten wat betreft de vraag wat er wel of niet geregeld is. Wij hebben de afgelopen jaren zo veel nieuwe wetgeving gerealiseerd dat je onmogelijk kunt zeggen dat er nog heel veel ruimte is om te freewheelen. Wat mij betreft is er misschien wel te veel wetgeving gerealiseerd en zouden we dat een tandje minder moeten doen. Maar nu het er is, kan men lokaal toch heel moeilijk zeggen dat het niet duidelijk is?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Toch is het zo dat ik nu in dat narratief zit. Daarom wil ik niet in een welles-nietesdiscussie belanden. Ik stel deze vragen natuurlijk ook. Ik vraag: hoe onduidelijk kan het zijn? Maar goed, als het dus nodig is om daar heel even met elkaar naar te kijken — de factfinding gaat niet heel lang duren — dan wil ik graag voorbeelden horen van die onduidelijkheid. Een van de onderwerpen waarbij er onduidelijkheid is, is Bbl. Bbl gaat over het gebouw zelf. De gemeente gaat ook over de gebiedsontwikkeling. We zien dat er in de klimaatactiviteiten in het gebied soms op het bovenwettelijke vlak onduidelijkheid ontstaat over wat wij vinden en wat de gemeente zelf vindt. Maar ik kan de factfinding doen. Daar komen dan voorbeelden uit. Die kan ik gewoon met u delen.

De heer **Nobel** (VVD):
Het is erg fijn als u die met de Kamer wilt delen. Tegelijkertijd denk ik eraan dat de minister bezig is om te bekijken wat we straks kunnen toerekenen aan de gebiedsontwikkeling. Volgens mij is het dan ook zaak om vooral niet te veel te laten toerekenen, zodat het voor gemeenten heel duidelijk is dat het sterk over de gebiedsontwikkeling gaat — denk daarbij aan de openbare ruimte of de weg — en niet over andere hobby's daarbij, waar gemeenten in kunnen gaan shoppen.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ik begrijp het bruggetje naar het grondbeleid en de vraag hoe we naar het kostenverhaal willen kijken. Daarom staat in de brief ook dat we heel nadrukkelijk onderzoek gaan doen naar de vraag hoe we ervoor zorgen dat het realistisch en haalbaar is en dat het ook nog wat mag opleveren als je daar iets neerzet. Dat onderzoek gaan we doen en daar nemen we dit gewoon in mee.

Dan kom ik bij de vraag van mevrouw Kröger over de nestkastjes. Ik heb inderdaad in het vorige debat aangegeven dat ik de factfinding zou doen ten aanzien van wat er tot op heden is gebeurd. Zij vraagt aan mij of ik het standpunt wil heroverwegen. Ik ben niet tegen nestkastjes. Ik ben wel tegen extra regels en extra bureaucratie. We zijn bezig met een vereenvoudigingswet. We proberen met elkaar een slagvaardige overheid voor elkaar te krijgen. Mij wordt heel regelmatig gevraagd of ik onnodige regels niet kan schrappen en of het niet allemaal wat eenvoudiger kan. Het voelt voor mij als de omgekeerde wereld om meer te gaan normeren, zeker als mij regelmatig wordt gevraagd om bovenwettelijkheid tegen te gaan, zoals ik ook heb aangekondigd in mijn eigen actieplan, van de Taskforce Versnelling Woningbouw. We moeten dus niet naar meer regels, maar naar minder regels. Wat over de utiliteitsbouw door de Tweede en Eerste Kamer is gegaan, zet ik dus gewoon door. Dat treedt volgens mij op 1 juli volgend jaar in werking. Ik weet nog niet wat het effect daarvan is, maar ik wil het daarbij laten.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Ik heb wel gesproken met de bouwers. Ik heb gezegd dat ik de brief heb gezien, ook de nieuwe brief, waarin ze schrijven dat ze het een goed idee vinden. Ik heb ook gevraagd waarom ze dat een goed idee vinden. Het antwoord dat ik kreeg, was dat ze het een goed idee vinden omdat het standaardiseert, zodat fabrieksmatige woningen een standaard kennen en zodat niet de ene gemeente het ene doet en de andere gemeente het andere. Ze vragen dus om standaardisatie. Die bied ik ze door te zeggen: we doen het niet bij woningen, maar wel bij utiliteitsbouw.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Ze vragen inderdaad om standaardisatie, maar ze erkennen ook dat het goed is voor de biodiversiteit als we de nestkastjes wel degelijk de norm maken. Waarom dus wel bij de utiliteitsbouw en niet bij de woningbouw?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Het gebeurt bij de utiliteitsbouw, omdat dat proces al helemaal doorlopen is. Het is al door de Kamers en treedt eigenlijk al over zo'n beetje een halfjaar in werking. Ik houd vast aan wat we hier met elkaar proberen te doen: meer, sneller en beter bouwen en ervoor zorgen dat we zo veel mogelijk mensen een dak boven hun hoofd kunnen geven. De markt vraagt om standaardisatie, standaardisatie en standaardisatie en zegt: maak het ons zo makkelijk mogelijk. Dat doe je door te normeren en te standaardiseren, dus dat is mijn inzet hierop.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Op deze manier voert de minister een aangenomen Kamermotie eigenlijk heel beperkt uit. Ze verschuilde zich in eerdere debatten achter het feit dat ze geen signalen uit de bouwsector heeft gekregen, terwijl die signalen er wel zijn, keer op keer op keer. Er is gewoon een brede wens, zowel vanuit de Kamer als vanuit de bouwsector, om ervoor te zorgen dat we juist zoiets simpels als een nestkastje regelen voor nieuwbouw. Dat is een heel simpel verzoek. Als we dat niet doen, dan is het bij deze minister zo dat niet alleen starters naar een woning kunnen fluiten, maar ook de vogels. Dat vind ik echt doodzonde.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ik denk dat ik heb toegezegd dat ik naar de factfinding zou kijken. Onderdeel van de factfinding is dat het hele proces ook gewoon in voorhang is geweest en dat daar niet op gereageerd is vanuit de Kamer in die zin dat ik dat aan woningen zou moeten toevoegen. Ik volg dus precies de lijn van het proces zoals die eerder is afgesproken. Daarin stond dat het ging om de utiliteitsbouw en niet om de woningbouw. Ik heb vervolgens in het debat toegezegd dat ik zal bekijken wat de bouwers mij daadwerkelijk willen meegeven. Ik heb de brief gelezen. Ik heb contact met hen gehad. Zij vragen mij om standaardisatie. Die standaardisatie bied ik ze ook als we dit niet doen. Ik kan die ook bieden door dit wel te doen, maar ik heb hier de keuze gemaakt om dat niet te doen en om me te houden aan wat we hebben uitgewerkt. Wat er nu ligt, is bedoeld voor de utiliteitsbouw.

Als het gaat over de vraag of ik dan niet geïnteresseerd ben in het welzijn van de vogels, dan zeg ik: dat ben ik wel. Daar hebben we het net ook over gehad in het kader van groen in en om de stad. Dit is niet de enige maatregel die je hierop kunt treffen.

De heer **Nobel** (VVD):

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Ik ben heel blij met de reactie van de minister. Ik zou haar eigenlijk ook de gelegenheid willen geven om op het volgende te reageren. Wat als we dit toch gaan vragen? Wat gebeurt er dan? Betekent het dan dat processen toch weer gaan vertragen en dat we de standaardisatie, waar de minister zo hard aan wil werken, opnieuw een paar stappen terugbrengen? Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Ik zou de minister graag de gelegenheid geven om ook daarop in te gaan.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Eerst ga ik maar even gewoon in op de technische vraag. Ja, je kunt aan het doorlopen proces toevoegen dat je het ook voor woningen gaat doen. Het kan dus. Dat zal niet per se tot een hele grote vertraging leiden wat betreft de ingang daarvan volgend jaar. Je moet wel gaan normeren. Je zult dan tegen de fabrieken en alle bouwers moeten zeggen: u zult dit op deze manier gaan doen. Dat betekent voor een heleboel fabrieken in Nederland die hier niet op zijn ingesteld, dat ze dat wel moeten gaan doen en dat daar de certificering voor geregeld moet worden. Het doet dus iets in de markt en leidt uiteindelijk tot een vertraging.

Dan ga ik door met de vraag van de heer Grinwis over de routekaart. Ik ben voornemens om de routekaart half november met de Kamer te delen. Uiterlijk 1 januari 2027 zal ik deze aanbieden aan de Europese Commissie. De routekaart is nog niet gereed, dus ik kan daar nu nog niet een debat over voeren. Als ik het goed begrijp, is de zorg van de heer Grinwis dat er onvoldoende tijd is om het debat daarover daadwerkelijk te voeren. Die tijd is er wel, want in november deel ik de tussenstand. Daarna is er in de doorlooptijd wel tijd om daar met elkaar een schriftelijk overleg over te houden of om er nog een debat over te houden. We kunnen prima afstemmen hoe dat eruit zou moeten zien.

Dan kom ik bij de vraag van mevrouw Steen over het UF-schuim. Vooropgesteld, ik heb de berichten over uw bezoek aan Rijssen gezien en heb ook uw oproep gehoord, dus de vraag of ik daar met u naartoe wil gaan. U weet dat ik altijd ga als u mij vraagt om ergens naartoe te gaan. Wij moeten even in de agenda bekijken wanneer we naar Rijssen kunnen, maar dat komt vast goed. Het belangrijkste is dat mensen veilig in hun eigen huis kunnen wonen en dat ze zich geen zorgen hoeven te maken over de kwaliteit van hun huis. Dat doen mensen echter wel. Dit is al een poosje bekend. Toen ik deze waardes kreeg, heb ik onmiddellijk de subsidie ingetrokken. Ook heb ik het GGD-advies onmiddellijk opgevolgd en een brede oproep aan mensen gedaan: als je klachten hebt, ga dan alsjeblieft naar de GGD of naar de huisarts, zodat er maatregelen getroffen kunnen worden, want het mag je gezondheid niet raken.

Helemaal stoppen met alles wat via de Europese weg geregeld moet worden, kan ik niet in mijn eentje. Daar heb ik een heleboel lidstaten voor nodig. Dat gaan we natuurlijk gewoon doen, maar we moeten ons wel realiseren dat dit iets is van de lange adem. Ik kan binnen Nederland doen wat ik kan doen. Dat is de subsidie hiervoor stopzetten en aan de corporaties vragen om de mensen goed te informeren en om de brede oproep te doen om naar de huisarts of de GGD te gaan. Tot daar geldt dat.

Dan de grenswaarden. We zien nu dat het Bbl een grenswaarde heeft, terwijl het RIVM een veel lagere grenswaarde hanteert. Daar zit echt een heel groot gat tussen. Tegelijkertijd zijn we het wel met elkaar eens dat we daarnaar moeten kijken, want een hele lage grenswaarde zou ook kunnen betekenen dat we dan helemaal nergens meer

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

kunnen rondlopen. Gelukkig zijn er ook een heleboel plekken waar mensen er geen last van hebben, dus je moet je afvragen wat je over jezelf afroept als je de grenswaarde zo laag maakt dat het overal is. We hebben met de GGD, het RIVM en VWS afgesproken dat wij met elkaar gaan kijken naar een realistische norm. Ik kom in het najaar nog terug op hoe die eruit zou zien. We doen dat heel nadrukkelijk met het RIVM aan tafel, zodat we hun waardes heel serieus hierin meenemen.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Clemminck.

De **voorzitter**:
Wilt u heel even pauzeren? Dan draag ik het voorzitterschap even over aan de heer Clemminck.

Voorzitter: Clemminck

De **voorzitter**:
Bij dezen. Minister, u heeft een interruptie van mevrouw Steen.

Mevrouw **Steen** (CDA):
Dank aan de minister voor de antwoorden en de anticipatie op de vraag die ik ga stellen. Het is fijn dat zij meewil naar Rijssen. Laten we vooral kijken of we dat snel kunnen doen. Ik denk dat het belangrijk is dat de minister zelf ervaart hoe het daar is. Ik vond het aangrijpend om er te zijn, dus dank aan de minister.

Ik heb nog twee vragen. De minister zegt dat Europese regels het haar eigenlijk beletten om te kijken naar een verbod. Ik vind het moeilijk te begrijpen dat Europese regels het verbieden van iets wat giftig is, in de weg zouden staan. Ik kan me bijna niet voorstellen dat het zo werkt, dus kan ze daar iets meer over vertellen?

Dan kom ik nog op het aanpassen van de norm. Ik ben het heel erg met de minister eens dat je natuurlijk niet moet willen dat er helemaal niks meer kan, dus het zoeken naar de grenswaarde is volgens mij belangrijk. Welk handelingsperspectief is er? Welke rol wil de minister spelen om voor al die corporaties en overigens ook andere organisaties die hiermee aan het werk zijn, een wat meer landelijke lijn te maken voor het gebruik van dit schuim? Kan de minister iets van een perspectief geven? Hoe gaan we nou om met de situatie waarin we weten dat voor het Bbl een grens van 120 microgram geldt en dat het RIVM 20 op 30 zet? Dat gat is inderdaad heel erg groot. Wat doen we in de tussentijd als gemeentes zeggen dat ze niet kunnen handhaven en er in de praktijk dus te weinig beweging is om daar iets aan te doen? Wat is het handelingsperspectief en welke rol wil de minister daarin spelen?

De **voorzitter**:
Dit was een dubbele interruptie.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Het is ingewikkeld. Zat het maar alleen in de spouwmuren! Het zit echter ook in tapijt, lijm, meubels en sigaretten. Het zit dus in zo veel verschillende producten dat het afkondigen van een verbod hierop in Nederland een dusdanig grote impact heeft op zo veel zaken dat je je van tevoren moet afvragen of je volledig overziet waar je dan precies een verbod over afroept. Daarom is mijn inzet om samen met het RIVM, de

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

GGD en VWS echt te bekijken met welke norm we kunnen gaan werken. Wat mij betreft zit daar ook het handelingsperspectief. De woningcorporaties zijn actief bezig om de huurders te informeren en hen maatregelen te laten nemen als ze klachten hebben. Enerzijds doen we dus echt een brede oproep: als u klachten heeft, ga alstublieft naar de GGD of naar de huisarts en laat het vooral onderzoeken. Dan kan het ook gemeten worden. Dat moet gebeuren door mensen die er daadwerkelijk verstand van hebben. We roepen mensen op om niet zelf die spouwmuren open te trekken en van alles zelf te gaan doen, tenzij je er heel veel verstand van hebt; anders kun je het beter laten doen door mensen die ervoor geschoold zijn.

Ik kom voor de kerst dus met die realistische norm. Ik zou op basis daarvan ook in perspectief willen plaatsen hoe we omgaan met die normering en wat we hier zelf, zonder Europa, mee kunnen doen, zonder dat ik hier nu heel dapper zeg dat we natuurlijk die laagste norm moeten volgen. Dan zouden we deze ruimte namelijk misschien wel onmiddellijk moeten verlaten, omdat het hier dan ook in het tapijt zit. Laten we dus even voorkomen dat ik iets heel dappers zeg wat zo groot is dat we het niet overzien.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Mevrouw Steen heeft een vervolginterruptie.

Mevrouw **Steen** (CDA):
Ja. Dank aan de minister. Fijn dat u het op deze manier wil toelichten. Toch maak ik me nog steeds zorgen. Wat doen we dan nu? Het einde van het jaar nadert snel, maar ondertussen zitten er ook gewoon mensen met hun bodywarmer en hun deuren en ramen open in een steeds kouder wordende omgeving. Er zijn mensen die 's nachts op straat zitten en er zijn zwangere vrouwen die twee weken voor de bevalling moeten verhuizen. Wat kunnen we doen om ervoor te zorgen dat mensen in de gevallen waarin dit nu speelt, goed terechtkomen? Welke rol ziet de minister daar voor zichzelf in weggelegd?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Op dit onderwerp zijn er natuurlijk verschrikkelijke, schrijnende verhalen. U heeft ze gehoord en ik de afgelopen maanden ook. Ik vind het echt het allerbelangrijkste dat als mensen gezondheidsklachten overhouden aan hun huis, ze zo snel mogelijk naar de huisarts of naar de GGD gaan, het laten meten en dat er op basis daarvan gehandeld kan worden. De corporaties zetten zich daar echt vol voor in. Ik snap dat het niet alleen corporaties zijn, maar de corporaties zetten zich er echt vol voor in dat ze handelen als de waardes dusdanig hoog zijn dat het echt ongezond is.

De **voorzitter**:
Dan is het voorzitterschap weer aan mevrouw Steen.

Voorzitter: Steen

De **voorzitter**:
Dank u wel. Vervolgt u uw beantwoording, minister.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ik ga naar de vraag van de heer Clemminck over de levensduur van bakstenen. Ik heb u

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

in een vorig overleg toegezegd dat we een rondje langs de collega's in Europa zouden gaan maken om eens te kijken of hier een wat breder beeld bij is. Ik krijg terug dat het onderwerp bij de lidstaten bekend is, dat het nu niet hun hoogste prioriteit heeft, maar dat dit vraagstuk wel het beste op Europees niveau kan worden aangepakt. Het instrument WLC-GWP stuurt op de broeikasgasemissies van de bouwmaterialen en de energievoorziening. Bij de productie van bakstenen vindt die emissie plaats vanwege de benodigde hoge temperaturen. Maar u weet hier alles van. Als uw vraag voortkomt uit de vrees voor het niet meer kunnen gebruiken van bakstenen in de nieuwbouw, kan ik u wel geruststellen, denk ik. De opgave is namelijk zo groot dat we, zolang die opgave zo groot is, echt bakstenen en bouwvakkers nodig gaan hebben om die mooie huizen in Nederland neer te zetten. Ik kan u dus toezeggen dat ik het gewoon blijf volgen en dat wij er als de kippen bij zijn om erop aan te sluiten zodra dit een hogere prioriteit in Europa krijgt.

De heer **Clemminck** (JA21):
Fijn dat de minister inderdaad dat contact op Europees niveau heeft gezocht. Dan blijft de vraag staan wat de minister wel kan doen via de routekaarten, waarvan ze net heeft aangekondigd dat ze die volgens mij zo'n beetje half november naar de Kamer stuurt. Dat heeft dan te maken, zonder technische woorden, met een module A-productie en de manier waarop bakstenen daar worden meegerekend. Ik begrijp dat het voornemen van de minister is om dat op zo'n manier te doen dat bakstenen toch slechter uit de routekaart komen dan biobased producten. Dat is wel iets wat de minister in de hand heeft. Is de minister bereid om daarnaar te kijken?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ja. Ik ben bereid om naar het volgende te kijken. Mijn voorstel zou zijn dat ik u die brief stuur — die krijgt u echt al aan het einde van de maand — en dat we op basis daarvan een technische briefing hebben of, als u dat wil natuurlijk, een debat erover voeren. Dan kunnen we kijken hoe we voorkomen dat we de baksteen onaantrekkelijk maken. Naast al die andere dingen hebben we namelijk ook gewoon bakstenen nodig. Ik deel uw zorg: is er nog een leven voor de baksteen na biobased? Maar laten we hier vooral over praten op basis van de Kamerbrief die ik u ga sturen.

De heer **Clemminck** (JA21):
Fijn. Klopt mijn informatie dat in de manier waarop de minister het nu verwerkt in de routekaart, die ze in november gaat sturen, niet is meegerekend dat bakstenen een veel langere levensduur hebben dan biobased materialen? Is de conclusie dat het nu op die manier in de routekaart staat die naar de Kamer komt?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Daar loop ik nog even niet op vooruit. U krijgt die brief op het tijdstip dat ik heb beloofd. Wat mij betreft hebben we daarna een debat, een technische briefing of datgene wat u verzoekt.

Ik ga door met de vraag van de heer Flach over de belasting op gas. Kan ik bevestigen dat de belasting op gas niet verlaagd kan worden door afspraken in het Herstel- en Veerkrachtplan van de EU? Dat klopt. Daar heeft uw Kamer eind september met de minister van KGG over gesproken. De hoogte van de energiebelastingtarieven komt aan de orde bij de behandeling van het Belastingplan.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

Volgens mij ben ik al een heel eind. Als u het goedvindt, voorzitter, beantwoord ik nu de vragen die nog openstaan uit het vorige debat. Ik zou nog terugkomen op de vraag van mevrouw Steen of we groen gras niet op dezelfde manier kunnen meewegen als de andere onzekerheden waar we in zitten. Het PBL wil het niet meenemen of adviseert om niet te rekenen op groen gas richting 2050 omdat er te veel onzekerheden zijn. Tegelijkertijd willen we de hoeveelheid groen gas die er is, inzetten voor de vraagstukken die een ingewikkelde toepassing hebben, bijvoorbeeld in de industrie. Dat is een beetje de baseline van waaruit ik werk. Tegelijkertijd hoop ik natuurlijk dat de mogelijkheden gaan groeien en dat het uiteindelijk ook van toepassing kan zijn in de gebouwde omgeving. Maar daarmee is niet gezegd dat de hybride installatie in combinatie met klimaatneutraal gas helemaal geen rol zal spelen. Hopelijk gaan we er op weg naar 2050 voor zorgen dat het aanbod wordt vergroot en dat daar gebruik van kan worden gemaakt. Maar voor nu werk ik met het uitgangspunt van het PBL en gebruiken we het deel dat er is met name voor de industrie, omdat dat een ingewikkeldere toepassing is dan die in de gebouwde omgeving.

Ik heb nog een vraag van mevrouw Keijzer over externe uitschakeling van de warmtepomp. Dat mag ik niet doen en ik ben ook niet voornemens om dat te gaan doen, of om erop te sturen dat ik dat zou mogen doen. Het is aan de bewoners zelf om te bepalen wanneer ze wat doen. Het enige wat we met elkaar zouden moeten willen doen, is mensen vertellen dat er goedkopere en duurdere tarieven zijn, zodat ze grip houden op hun eigen rekening. Maar dat doe je met informatie. We gaan natuurlijk niet meesturen op wanneer die warmtepomp aan en uit staat.

Ik kijk even naar de voorzitter. Er lag nog een motie van D66, de SGP en de ChristenUnie over gebouwgebonden financiering. Ik heb daar een brief over geschreven, maar ik heb niet opgeschreven dat daarmee de motie is afgedaan, dus ik ben gevraagd om de motie alsnog af te doen. Vindt u het goed als ik dat nu doe?

De **voorzitter**:
Ik kijk even naar de leden van de commissie. Ja? Bij dezen.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Het gaat over de motie over gebouwgebonden financiering. Op 28 september was er een debat over de Wet op het financieel toezicht. Daarin is een motie ingediend door D66 en de SGP over gebouwgebonden financiering. Die motie heeft het oordeel "ontijdig" gekregen in afwachting van mijn oordeel. Ik ontraad de motie. In een brief aan uw Kamer op 7 oktober heb ik toegelicht dat ik stop met het verkennen van de juridische mogelijkheden voor gebouwgebonden financiering. Het klinkt heel sympathiek en ik vind het ook sympathiek, dus we hebben er heel serieus naar gekeken. Ik heb gevraagd hoeveel vte's daarnaar hebben gekeken. Dat waren er een heleboel, zo'n 25. Ik denk dat het goed is om te stoppen met daarop te studeren. Ondanks dat ik het heel sympathiek vind en ik het ook echt graag zou willen, krijgen we het systeem niet werkend. Gelukkig hebben we een goed alternatief waar gebruik van kan worden gemaakt, namelijk het Nationaal Warmtefonds.

Daarmee ben ik door mijn pakket heen.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Ik kijk eerst even of er nog vragen zijn over deze motie. Dat is niet het

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

geval. De heer Nobel had nog een andere interruptie.

De heer **Nobel** (VVD):
Ik wil even terug naar het antwoord op de vraag van mevrouw Keijzer. Ik was heel verbaasd geweest als de overheid had gezegd: we gaan uw warmtepomp uitzetten. Dus goed dat de minister dat hier ontkracht. Het heeft denk ik wel een ander effect in zich, namelijk dat op het moment dat mensen dat niet zelf doen, die piekbelasting enorm toeneemt of kan toenemen. Erkent de minister dat dat dan mogelijk de consequentie zou kunnen zijn?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ja, en ik denk dat door allerlei andere bewindspersonen die over dit vraagstuk hun hoofd breken, ook breed wordt gedeeld dat dat de consequentie kan zijn. Vandaar dat we met nettarieven op tijdstippen gaan werken om echt een financiële prikkel te geven, om te zorgen dat het echt geld gaat schelen als je het gebruikt op de momenten dat het goedkoper is om stroom te gebruiken. Het zal dus eerder zitten in het stimuleren van gedrag dan dat we daadwerkelijk met onze hand aan de pomp zitten.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Dank aan de minister voor haar antwoorden in de eerste termijn. We gaan direct door naar de tweede termijn van de zijde van de Kamer. U heeft 1 minuut en 20 seconden om uw inbreng te leveren. Ik start bij de heer Clemminck.

De heer **Clemminck** (JA21):
Voorzitter, dank u wel. Uiteraard dank aan de minister voor de beantwoording van de vragen. Het is voor JA21 duidelijk dat het klimaatbeleid gebouwde omgeving een ideologisch gekleurd plaatje is, waarbij dwang, subsidie, wat uiteindelijk gewoon belastinggeld is van mensen, dan wel schulden, omdat je leningen moet afsluiten, een beetje de manieren zijn waarop de minister haar ideologie op de Nederlanders wil leggen. Feitelijk betekent het dat bouwen gewoon duurder wordt en voor sommige Nederlanders onbetaalbaar wordt, of dat ze in de schulden terechtkomen. Dat is niet de lijn van JA21, maar dat is duidelijk.

Dan nog heel even terug naar de routekaart en de bakstenendiscussie. Mijn vraag was eigenlijk heel simpel. Als de brief over twee of drie weken naar de Kamer komt, vermoed ik niet dat er nog heel veel te sleutelen is aan de manier waarop de minister dit doet. De vraag is of in module A van de productie nou met 50 jaar wordt gerekend of met 120 jaar. Dat is een vraag waar de minister al antwoord op moet kunnen geven, want ik vermoed dat die brief zo goed als klaar is.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dan meneer Nobel.

De heer **Nobel** (VVD):
Dank. Allereerst wil ik de minister bedanken voor de beantwoording van de vragen. In de eerste termijn vroeg ik aan de minister of zij bereid was om te kijken of daar waar er piekbelasting op het net is, we toch niet woningen op een hybride warmtepomp kunnen aansluiten in plaats van op een warmtepomp, omdat we dan aan de ene kant meer

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

woningen kunnen realiseren en aan de andere kant ook de piekbelasting op het net wellicht kunnen tegengaan.

Gelukkig kijken er daadwerkelijk mensen naar onze debatten, ook in deze zaaltjes. De brancheorganisatie die over de ketels gaat, maar ook over hybride warmtepompen en warmtepompen heeft meegekeken en gaf aan: wij hebben al een praktijkonderzoek gedaan naar een wijk waar 300 hybride warmtepompen staan, in samenwerking met de universiteit. Zij geven ook aan dat een hybride warmtepomp of een warmtepomp op de piekbelasting op het net gewoon twee à drie keer zoveel schelen.

Daarom zou ik toch opnieuw aan de minister willen vragen of zij toch serieus wil kijken wat dit kan betekenen in gebieden waar we nu vanwege piekbelasting niet kunnen bouwen, zeker als in die gebieden al een gasnet aanwezig is, en of we dan toch kunnen zeggen: laten we dan tijdelijk die hybride warmtepomp doen. Je kan altijd over naar een warmtepomp, want woningen worden gewoon heel duurzaam gebouwd. Dat kan dan altijd nog. 2050 is ver weg en we zitten nu met het probleem van die piekbelasting. Ik vond het jammer dat u daar vandaag eigenlijk in de eerste termijn toch best snel overheen stapte. Vandaar deze vraag in de tweede termijn.

De **voorzitter**:
Dan mevrouw Kröger.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Voorzitter. Ik zie dat er bij het klimaatbeleid gebouwde omgeving echt een groot gat zit tussen wat het moet zijn en waar we nu op koersen. Het ibo gaat denk ik handreikingen geven voor hoe we dat gat kunnen gaan oplossen, dus een heel deel van de discussie zit eigenlijk nog in de toekomst. Ik maak me grote zorgen over warmteprojecten die nu, het komende halfjaar, stil dreigen te vallen. Dus heel graag de aandacht van de minister daarop en op isolatie, het collectieve spoor, dus juist in wijken en gemeenschappen met bewoners samen.

Dan nog over de nestkastjes. De minister stelde net dat de zorgen van de branchevereniging alleen maar zitten op uniformiteit. Ik citeer: "Onderbouwd door vogeltellingen en vleermuistellingen van de afgelopen 40 jaar, is ons duidelijk dat het realiseren van nestgelegenheden in nieuwbouw een noodzakelijke maatregel is om de grote afname van biodiversiteit in onze steden en dorpen te keren." Dat is een brief van anderhalve maand geleden van de bouwers, die de minister oproepen om juist wel die nestkastjes ook verplicht te stellen voor nieuwbouwwoningen. Dus nogmaals de vraag aan de minister: is dit vanuit het oogpunt van biodiversiteit niet juist wat je zou moeten doen? Het is ook in lijn met de aangenomen Kamermotie.

De **voorzitter**:
Dan de heer Van Leijen.

De heer **Van Leijen** (D66):
Dank je wel, voorzitter. Allereerst ook dank aan de minister en de ondersteuning voor de antwoorden. Wat D66 betreft moet onze prioriteit in dit dossier liggen bij het verlagen van de energierekening van Nederlanders. We zien dat dat kan. De afgelopen jaren zijn ongeveer een miljoen woningen verduurzaamd en dat merken miljoenen Nederlanders aan een lagere energierekening. We werken graag met de minister samen aan

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

oplossingen die daarbij helpen en dat zijn isolatie, warmtepompen installeren en warmtenetten. Ik deel inderdaad ook de zorgen van mevrouw Kröger over de warmtenetten, die het komende halfjaar echt van de kant moeten komen.

Ik kijk uit naar de voorstellen van mijn collega's die helpen om van de dure verslaving aan gas af te komen, want als we niks doen, kunnen heel veel mensen zich de energierekening niet meer veroorloven.

Dank je wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Van Leijen. Ik vraag de heer Clemminck om het voorzitterschap even over te nemen.

Voorzitter: Clemminck

De **voorzitter**:
Zeker. Het woord is aan mevrouw Steen.

Mevrouw **Steen** (CDA):
Dank u wel, voorzitter. We staan voor een hele grote opgave. Misschien wel de grootste sinds de aanleg van de riolering, zeg ik vaak, met alle uitdagingen van dien en misschien wel meer uitdagingen dan in die tijd. Dat gaat ook gepaard met een hele hoop onzekerheden. Dan kom ik op mijn vraag over de onzekerheden rond groen gas. Ik snap heel goed dat die onzekerheid in het eindbeeld wordt meegenomen, maar de aard van mijn vraag was eigenlijk: als we weten dat dit de onzekerheid is, moeten we dan niet in dezelfde mate ook rekening houden met alle onzekerheden rondom bijvoorbeeld de netcongestie en de aanleg van warmtenetten? Het gaat me er dus niet om dat we wel de onzekerheid van groen gas meenemen. Het gaat mij om de vraag waarom we de onzekerheden die ook spelen rondom netcongestie en de warmtenetten niet op dezelfde manier meewegen als het gaat om het eindbeeld van de hybride warmtepomp.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dan geef ik het voorzitterschap weer aan u over, mevrouw Steen.

Voorzitter: Steen

De **voorzitter**:
En dan geef ik het woord aan de minister in tweede termijn.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Mag ik vijf minuten om het even zeker te weten?

De **voorzitter**:
Zeker. Vijf minuutjes.

De vergadering wordt van 11.26 uur tot 11.30 uur geschorst.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Ik kijk naar de minister voor haar beantwoording in de tweede termijn.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Dank u wel, voorzitter. Ik begin bij de heer Clemminck. Ideologisch kan ook verstandig zijn, zeker als je ziet wat er geopolitiek gebeurt en dat mensen soms grip op de rekening verliezen. Ik vind het dus verstandig om deze route in te zetten.

Dan de vraag van de heer Clemminck over de routekaart. Ik snap dat u denkt: het is al bijna november; u heeft de stukken vast gezien. Dat is niet waar. Ik heb ze nog niet gezien. Ik behandel ze ergens de komende weken en daarna komt de brief uw kant op. Ik kan dus in alle oprechtheid uw volledige vraag nog niet beantwoorden, omdat ik de stukken nog niet heb gezien.

Dan de vraag van de heer Nobel om met hybride warmtepompen aan de piekbelasting te werken. Het is echt een heel sympathiek idee, omdat je ziet dat daardoor dingen wél gebeuren die anders mogelijk niet gebeuren. Naar aanleiding van het vorige debat heb ik ook met de netbeheerders gesproken over hoe dat er dan uit zou gaan zien. Hun reactie was: "Dat moet je echt niet willen. Je moet echt geen gas gaan aanleggen in al die wijken. Je moet je nu echt richten op het traject waar je nu op bent ingestapt."

Dan de vraag van mevrouw Kröger of zij op mijn steun kan rekenen wat betreft de warmtenetten, de warmtepompen, de inzet om dat samen met de lokale initiatieven te doen en daar ook supportive in te zijn als ik met gemeentes praat. Dat doe ik allemaal, want ik denk dat wij hetzelfde beeld hierover hebben.

Als het gaat over de nestkastjes: dat wordt voor mij wel een beetje een herhaling van wat ik eerder tegen u zei. Ik heb het onderzoek gedaan dat ik had beloofd te doen. Het antwoord is: standaardisatie, geen extra regels. Dat wil niet zeggen dat mensen niet zelf iets aan hun huis kunnen ophangen, maar niet vanuit een norm. De motie is uitgewerkt en is in voorhang geweest. Die gaat volgend jaar in. Ik hou daaraan vast. Tenzij u mij met een meerderheid vertelt dat ik dat niet doe, maar anders hou ik hieraan vast.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
De minister zei net dat ze met de bouwers had gesproken en dat die alleen maar standaardisatie willen. Maar de brief van de bouwers is duidelijk: het gaat hen wel degelijk om de biodiversiteit, om het feit dat als de biodiversiteit achteruitholt, het van groot belang is om wel die nestkastjes te bieden. Op dit moment maakt de regelgeving van deze minister het onmogelijk voor een gemeente om die eisen op te leggen. Het is dus een stap achteruit voor de biodiversiteit, voor de vogels. Mijn vraag aan de minister was: erkent zij dat het de bouwers wel degelijk ook om de biodiversiteit te doen is? Waarom verhult ze dat eigenlijk door te zeggen: nee, die bouwers willen eigenlijk alleen maar dat er uniformiteit is? Het gaat de bouwers wel degelijk ook om de biodiversiteit.

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ik vind het jammer dat mevrouw Kröger het idee heeft dat ik iets verhul, want dat doe ik niet. Ik heb die gesprekken gevoerd. Er is nadrukkelijk een oproep aan mij gedaan om te standaardiseren. Dan kun je de ene kant op en de andere kant op standaardiseren. Ik heb mijn inzet net denk ik ook duidelijk toegelicht. Ik wil geen extra regels. Ik ben juist

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

bezig om van al die bovenwettelijke eisen af te komen, zodat er tempo gemaakt wordt, zodat al die mensen die in de knel zitten en op zoek zijn naar een huis, op een zo snel mogelijke manier ook daadwerkelijk aan een huis komen. Dat gesprek voeren we hier namelijk ook elk debat: kunt u zorgen dat er een beetje sneller huizen zijn? Dat kan ik. Dat kunnen de bouwers ook. De fabrieken kunnen dat ook. Die vragen mij dan: wilt u alstublieft voorkomen dat er zwabberbeleid is en dat er elke keer wat anders is? Dat probeer ik te doen. Ik probeer vast te houden aan wat is afgesproken en wat er nu ook voorligt. Daar hou ik dan ook aan vast.

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Nogmaals, de bouwers vragen twee dingen. Ze vragen duidelijke regels én ze vragen om de nestkastjes wel te verplichten in de regelgeving voor nieuwbouw. Dat stuk van hun oproep duwt de minister hier weg, maar dat is natuurlijk precies ook de oproep die de Kamer heeft gedaan toen ze die motie aannam. De minister moet dus niet op die manier, met van tweeërlei één, van twee walletjes eten. Het gaat erom dat de bouwers zowel opkomen voor de biodiversiteit als vragen om uniforme regels, en de Kamer dat ook heeft gevraagd. Het is gewoon wonderlijk dat de minister hier doet alsof dat vertraging gaat opleveren, terwijl dat niet het geval is; dat geven die bouwers ook aan. Dus waar zit nou deze halsstarrigheid van de minister om die motie niet gewoon uit te voeren?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Ik heb de motie uitgewerkt. Die heeft in voorhang gelegen. Daar is op gereageerd, maar niet zo dat dit moest worden toegevoegd. Ik heb het proces volgens mij dus zuiver doorlopen. Vervolgens heb ik gezegd dat ik dat gesprek nog zou voeren. Dat heb ik gedaan. De uitkomst is: "Wij vinden standaardiseren belangrijk." Dat andere element is in de gesprekken niet naar voren gekomen. "Als u tempo wil, minister, dan moet u ervoor zorgen dat die bovenwettelijke eis eraf gaat; dan moet u zorgen voor standaardisering; dan moet u ervoor zorgen dat u de certificering van de fabrieken nu niet wijzigt, want dan moet die certificering overnieuw." Ze vragen: "Wilt u er alstublieft voor zorgen dat er een stabiel beleid is en dat er niet voortdurend aanpassingen zijn?" Ik probeer te luisteren naar degenen die daadwerkelijk die huizen bouwen, want dat doe ik zelf niet. Die vragen mij dit te doen. Dus ik doe wat zij mij vragen, omdat het mijn opgave is om te zorgen dat die huizen er komen.

Waar was ik gebleven ... Bij de vragen van de heer Van Leijen over de energietransitie, de warmtenetten en vooral om aandacht te hebben voor de gebieden waar we zien dat het spaak loopt en er dus niet gebouwd wordt, of later wordt gebouwd. Ik ga daar met veel aandacht naar kijken. De voorbeelden die u genoemd heeft in de eerste termijn ga ik ook heel nadrukkelijk bekijken en ik zal vragen wat er nodig is om daar dingen wel voor elkaar te krijgen. En dit gaat eerder meer dan minder vaak gebeuren met de netcongestie, maar daarom is het ook goed dat de staatssecretaris van KGG zo ongelooflijk druk is om te kijken hoe hij samen met ons en de netbedrijven inzicht kan geven om te zien of we het net wat slimmer kunnen inrichten, waardoor er meer huizen aangesloten en ook daadwerkelijk gebouwd kunnen worden.

Dan tot slot de vraag van mevrouw Steen over de onzekerheden in dat eindbeeld, niet alleen van groen gas maar natuurlijk ook van al die andere elementen. Dat klopt, maar in de transitie willen we echt inzetten op die elektrificatie en op die warmtenetten. Wat we dus niet willen doen, is dat groen gas projecteren op wijken die met groen gas willen

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

gaan werken, omdat we de hoeveelheid die we hebben, willen gebruiken voor die meer complexe opgaven. Dat doe ik omdat ik vrees voor vertraging, waardoor er nog meer dingen niet van de kant af zouden komen. Ik ben dus voor, ik zou ook heel graag zien dat het ons lukt dat de beschikbare hoeveelheid vergroot, waardoor je er veel meer gebruik van kan maken; en dan niet alleen voor de industrie, maar ook voor de woningen. Maar om te voorkomen dat we op alles inzetten en daardoor van alles maar een beetje doen, terwijl we echt grote vraagstukken hebben die nu beantwoord moeten worden, sluit ik wel een beetje aan bij de staatssecretaris van KGG, die echt aan mij vraagt om focus aan te brengen op wat we hier te doen hebben, op warmtenetten, op warmtepompen, op elektrificatie. Dus ik hoor u en zal uw oproep in mijn handelen blijven horen als ik mogelijkheden zie, maar nu zet ik me met focus daarop in.

De **voorzitter**:
Dank aan de minister. Dan ga ik nog even de huishoudelijke mededelingen met u doornemen, namelijk de toezeggingen. Ondertussen bekijken we aan beide kanten of ze kloppen.

Ik heb de volgende toezeggingen genoteerd:

- De minister komt voor de jaarwisseling met een brief met daarin een reactie op de motie-Klos over het interessant houden van zonnepanelen in de huursector.
- De minister informeert de Kamer voor het einde van het jaar in een brief over Groen in en om de Stad. Hierbij gaat de minister tevens in op de uitvoering van de motie-Kostić.
- Een toezegging aan de heer Nobel: de minister deelt na de afronding van haar factfinding in het kader van bovenwettelijke eisen, voorbeelden van onduidelijkheden in een brief met de Kamer.

Wanneer kunnen wij die brief verwachten, minister?

Minister **Boekholt-O'Sullivan**:
Voorjaar '27.

De **voorzitter**:
Voorjaar '27. De heer Nobel is er niet meer voor een ander idee, dus wie zwijgt, stemt toe.

- De minister komt dit najaar, na overleg met het RIVM, de GGD en VWS, in een brief terug op hoe een mogelijke, realistische norm met betrekking tot UF-schuim eruit kan zien.

Die herken ik ook.

Ik kijk of er nog behoefte is aan een tweeminutendebat. Mevrouw Kröger, u gaat het momentum aangrijpen om toch een tweeminutendebat aan te vragen?

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Nou, ja, aangezien de voorzitter deze kans geeft en ik het antwoord op de

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl

nestkastjesvraag problematisch vond.

De **voorzitter**:
Oké, dan gaan we kijken of er nog vroegtijdig, waarschijnlijk voor de begroting ...

Mevrouw **Kröger** (PRO):
Als dat kan.

De **voorzitter**:
... of niet voor de begroting een tweeminutendebat kan worden gepland. Geen garantie.

Sluiting 11.41 uur.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend. Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd. Inlichtingen: verslagdienst@tweedekamer.nl